

Парламентська асамблея Ради Європи

Резолюція 2433 (2022)

Попередня версія

Наслідки продовження агресії російської федерації проти України: роль і реакція Ради Європи

Парламентська асамблея

1. Парламентська асамблея підтверджує своє найрішучіше засудження агресії російської федерації проти України та солідарна з Україною та українським народом, підтверджуючи свою непохитну підтримку суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів.
2. Нагадуючи, що агресія російської федерації проти України є грубим порушенням міжнародного права та грубим порушенням Статуту Ради Європи (ETS № 1), Асамблея вітає рішення Комітету міністрів про виключення російської федерації з Ради Європи відповідно до одностайної позиції, викладеної Асамблеєю у її Висновку 300 (2022), який вона повністю повторює у всіх своїх рекомендаціях.
3. Посилаючись на резолюцію Генеральної Асамблеї ООН від 2 березня 2022 року про агресію Росії проти України та резолюцію від 24 березня 2022 року про гуманітарні наслідки агресії проти України, Асамблея вітає резолюцію Генеральної Асамблеї ООН від 7 квітня 2022 року щодо призупинення членства російської федерації в Раді ООН з прав людини.
4. Агресія російської федерації проти України є актом безпрецедентної тяжкості як сама по собі, так і за своїми далекосяжними наслідками: вона провокує найважчу гуманітарну кризу в Європі, з найбільшою кількістю жертв, наймасштабнішим внутрішнім та зовнішнім переміщенням населення з часів Другої світової війни.
5. Асамблея стурбована зростаючими свідченнями звірств, вчинених російськими збройними силами в контексті агресивної війни, найчастіше спрямованих проти найбільш уразливих верств населення, і висловлює свою повну підтримку всім зусиллям, спрямованим на розслідування порушень російською федерацією міжнародного права прав людини та міжнародного права, включаючи воєнні злочини, злочини проти людяності та геноцид, та забезпечення відповідальності агресора.
6. Наслідки агресії російської федерації виходять за межі України та відчуваються у всьому світі. На геополітичному рівні розв'язування агресивної війни постійним членом Ради Безпеки ООН кидає виклик глобальному управлінню, підриваючи багатосторонню систему, спрямовану на підтримку миру та безпеки.
7. Асамблея вважає, що міжнародне співтовариство має вжити рішучих заходів для захисту демократичного світового порядку у відповідь на напад, здійснений проти нього російською федерацією та білоруссю, і що Європейський Союз, усі країни Ради Європи та Сполучені Штати Америки несуть особливу відповідальність за безпеку Європи, зокрема за майбутнє України.
8. Агресивна війна російської федерації посилює економічний спад, викликаний пандемією Ковід-19, веде до різкого зростання вартості енергоносіїв та відсутності продовольчої безпеки, що може призвести до подальшої політичної дестабілізації в деяких регіонах і торкнутися населення, яке вже страждає від голоду.
9. Агресивна війна російської федерації також є серйозним викликом безпеки і не можна виключати ризик ескалації або розширення конфлікту. На карті Європи знову з'явилася нова розділова лінія, яку російська влада проводить своєю риторикою та справами, і європейські держави нарощують свій оборонний потенціал, щоб захистити себе у цьому новому ворожому середовищі.

10. Перед лицем цієї безпрецедентної атаки на мир та безпеку, міжнародний порядок, заснований на правилах, міжнародне право та найголовніші цінності, що лежать в основі Ради Європи, Асамблея рішуче закликає до єдності у підтримці України та надання максимального тиску на російську федерацію з метою негайного та беззастережного припинення агресії. Не лише масштаби нинішнього виклику, а й відповідь Ради Європи та її держав-членів на неї визначають майбутнє європейської історії.
11. У зв'язку з цим Асамблея закликає держави-члени Ради Європи:
 - 11.1. активізувати допомогу Україні, безпосередньо та роблячи свій внесок у гуманітарні заклики про фінансування, ініційовані багатосторонніми організаціями;
 - 11.2. розглянути можливість збільшення своєї допомоги Україні в її зусиллях щодо зміцнення захисту своєї території, включаючи повітряний простір, з тим щоб зменшити серйозні людські втрати, напади на цивільне населення, цивільні об'єкти, зокрема лікарні, пологові будинки, медичні установи та цивільну інфраструктуру та трагічні гуманітарні наслідки агресивної війни російської федерації;
 - 11.3. припинити будь-які постачання зброї, компонентів для російської військової промисловості та товарів подвійного призначення; та запровадити санкції проти всіх третіх держав, які намагаються обійти ембарго;
 - 11.4. посилити солідарність з державами-членами Ради Європи, які прийняли велику кількість людей, що тікають з України через продовження агресії російської федерації;
 - 11.5. створити схеми для полегшення доступу на свої території та надання статусу захисту особам, що тікають з України у зв'язку з продовженням агресії російської федерації, у тому числі шляхом реалізації, де це можливо, директиви Європейського союзу про тимчасовий захист;
 - 11.6. уникати дискримінації щодо людей, що тікають з України через продовження агресії російської федерації, за будь-якими ознаками, зокрема за етнічною та національною приналежністю, беручи до уваги потреби вразливих груп, зокрема дітей, жертв гендерного насильства або травм, осіб з обмеженими можливостями та старих людей;
 - 11.7. гарантувати переміщенням особам та жертвам воєнних злочинів доступ до адекватних консультацій та медичного обслуговування, зокрема абортів для жертв з'валтування;
 - 11.8. підвищити обізнаність осіб, що тікають з України через продовження агресії російської федерації, про ризики, пов'язані з торгівлею людьми та експлуатацією; вжити рішучих дій, зокрема, через представників громадянського суспільства, для запобігання та покарання торгівлі людьми та експлуатації і захисту жертв;
 - 11.9. створити програми допомоги та захисту для задоволення потреб дітей, розлучених з батьками, та неповнолітніх без супроводу, що тікають з України у зв'язку з продовженням агресії російської федерації;
 - 11.10. постачати польові шпиталі та медичне обладнання для надання допомоги всім пораненим українцям та заохочувати медичний персонал добровільно працювати в Україні;
 - 11.11. підтримувати та заохочувати діяльність, спрямовану на надання підтримки з боку професійних спільнот європейців професійним співтовариствам українців, зокрема суддям, прокурорам, адвокатам та іншим;
 - 11.12. підтримувати заходи, спрямовані на розвиток солідарності з українськими муніципалітетами, такі як програми міст-побратимів та інші ініціативи, що підтримуються Конгресом місцевих та регіональних влад;
 - 11.13. у відповідних випадках повною мірою використовувати ресурси, що надаються в рамках Інструменту технічної підтримки Європейського Союзу, для створення програм допомоги людям, які залишають Україну у зв'язку з продовженням агресії російської федерації, і розглянути можливість звернення за підтримкою до Ради Європи в розробці та реалізації таких програм;
 - 11.14. вжити активних заходів щодо надання допомоги Україні у доставці вже накопиченого зерна та іншої сільськогосподарської продукції з українських портів, заблокованих та зруйнованих російськими збройними силами, морськими шляхами до кінцевого пункту призначення, щоб забезпечити продовольчу безпеку всіх регіонів світу та уникнути кризи цін на продовольство у світі;
 - 11.15. продовжувати чинити тиск на російську федерацію, щоб вона припинила бойові дії, вивела свої війська з усієї території суверенної України та дотримувалася норм міжнародного права, а також розслідувань, що проводяться з метою встановлення відповідальності за порушення міжнародного права прав людини, гуманітарного права та інших міжнародних злочинів;

- 11.16. продовжувати чинити тиск на російську федерацію до повного виведення її військ із суверенних територій не лише України, а й Грузії, Республіки Молдова та Білорусі, а також до проведення прозорих та справедливих виборів у російській федерації та Білорусі відповідно до міжнародних стандартів;
- 11.17. тією мірою, в якій суди мають таку юрисдикцію, використовувати свою універсальну юрисдикцію для розслідування та судового переслідування ймовірних порушень міжнародного права прав людини, гуманітарного права та інших міжнародних злочинів, скоєних на території України політичним та військовим керівництвом Росії у контексті війни російської федерації в Україні;
- 11.18. підтримувати розслідування та провадження, започатковані Міжнародним кримінальним судом, Міжнародним судом ООН та Комісією з розслідування щодо України, створеною Радою з прав людини, а також роботу Генерального прокурора України, спрямовану на забезпечення відповідальності за порушення міжнародного права прав людини, гуманітарного права та інших міжнародних злочинів;
- 11.19. підтримувати збір доказів на місцях для використання в розслідуваннях, зокрема щодо сексуального насильства, яке потребує швидких і конкретних дій (фотографічні докази, збереження ДНК тощо);
- 11.20. терміново створити *спеціальний* міжнародний кримінальний трибунал для розслідування та судового переслідування злочину агресії, вчиненого політичним та військовим керівництвом російської федерації, та забезпечити необхідну фінансову підтримку;
- 11.21. взяти на себе лідерство у підтримці організації 4-го саміту глав держав та урядів держав-членів Ради Європи, щоб підтвердити цінності демократії, прав людини та верховенства права, та розробити нове бачення Організації у контексті європейської багатосторонньої архітектури;
- 11.22. продемонструвати свою постійну довіру до Ради Європи, забезпечивши їй необхідні бюджетні та позабюджетні ресурси для надання термінової підтримки Україні, повного виконання її мандату та зміцнення її загального оперативного потенціалу.
12. Асамблея підтримує зусилля щодо створення Цільового фонду солідарності з Україною для відновлення України після агресивної війни, початку масштабної інвестиційної програми та відновлення потенціалу зростання країни та закликає держави-члени Ради Європи підтримати його.
13. Крім того, Асамблея закликає російську федерацію:
- 13.1. негайно та беззастережно припинити агресію проти України та повністю та беззастережно вивести свої окупаційні сили, включаючи військових та довірених осіб, з території України в межах її міжнародно визнаних кордонів;
- 13.2. суворо дотримуватися своїх зобов'язань з міжнародного права, прав людини та міжнародного гуманітарного права;
- 13.3. за будь-яких обставин утримуватися від нападів на цивільне населення, включаючи невибіркові напади на населені пункти, цілеспрямовані вбивства та викрадення, зґвалтування та сексуальне насильство та розслідувати всі звинувачення;
- 13.4. негайно звільнити та поновити на посадах всіх викрадених мерів та представників місцевого самоврядування, а також звільнити активістів, журналістів та інших викрадених цивільних осіб;
- 13.5. забезпечити безпеку журналістів та повне дотримання свободи слова та асоціації, свободи ЗМІ та доступу до інтернету відповідно до міжнародно правових зобов'язань;
- 13.6. забезпечити відкриття та дотримання гуманітарних коридорів та безпечних шляхів для евакуації цивільного населення у безпечні регіони на території України або безпечні країни за межами України та утримуватися від насильницького переміщення цивільного населення у напрямку російської федерації;
- 13.7. дотримуватись тимчасових заходів, визначених Європейським судом з прав людини та Міжнародним судом ООН;
- 13.8. співпрацювати в рамках розслідувань та проваджень, започаткованих Міжнародним кримінальним судом, Міжнародним судом ООН та Комісією з розслідування щодо України, створеної Радою з прав людини;
- 13.9. повністю покинути всі ядерні об'єкти України, припинити та утримуватися від перетворення їх на мету будь-яких військових дій, а також повною мірою співпрацювати з Міжнародним агентством з атомної енергії для забезпечення безпеки та збереження ядерних об'єктів.

14. Нагадуючи про важливість європейської багатосторонньої архітектури у збереженні миру та стабільності в Європі, Асамблея висловлює вдячність Європейському союзу за його провідну роль у нинішній кризі та закликає Європейський союз:

14.1. продовжувати чинити тиск на російську федерацію з метою змусити її припинити бойові дії всіма наявними в її розпорядженні засобами, зокрема шляхом подальшого посилення вже введених економічних санкцій та домагаючись запровадження нових санкцій проти російської федерації та її контрольованих державою або прямо і опосередковано керованих юридичних осіб, а також фізичних осіб, забезпечуючи заморожування та арешт майна;

14.2. підтримати ініціативи, спрямовані на встановлення відповідальності російської федерації відповідно до міжнародного права, міжнародного права прав людини та міжнародного кримінального права, зокрема розслідування, започатковані Прокурором Міжнародного кримінального суду та державами-членами Європейського союзу, а також створення *спеціального* трибуналу для розслідування та судового переслідування за злочин агресії;

14.3. прагнути розірвати енергетичну залежність від російської федерації, прискорюючи енергетичний перехід і водночас вивчаючи альтернативи імпорту енергоносіїв із російської федерації;

14.4. адаптувати свої правила єдиної політики, щоб спростити швидке виділення фінансування для допомоги державам-членам, які приймають українців, що шукають тимчасового захисту в Європейському Союзі;

14.5. враховувати геополітичну перспективу та перспективу безпеки в контексті своєї політики розширення та прагнути більше покладатися на Раду Європи, щоб допомогти кандидатам та потенційним кандидатам відповідати критеріям членства в ЄС;

14.6. активізувати зусилля щодо боротьби з пропагандою та дезінформацією, протидіяти кампаніям з дестабілізації всередині Європейського Союзу та запобігти їх можливим негативним наслідкам.

15. Висловлюючи жаль щодо не продовження мандату Спеціальної моніторингової місії Організації з безпеки та співробітництва в Європі в Україні, Асамблея знову заявляє про ключову роль, яку відіграє ОБСЄ у контексті безпеки, зміцнення довіри та врегулювання конфліктів у Європі, та про її незмінну актуальність. Вона закликає як російську федерацію, так і Україну взяти до уваги висновки доповіді Московського механізму та діяти відповідним чином, щоб уникнути безкарності та забезпечити притягнення до відповідальності за порушення міжнародного права прав людини, гуманітарного права та інших міжнародних злочинів. Асамблея відзначає та вітає співпрацю України у наданні інформації для доповіді та шкодує про позицію російської федерації, яка ігнорує заклики експертів Московського механізму до співпраці.

16. Будучи повністю солідарною з українським парламентом, щодо своєї власної роботи Асамблея має:

16.1. продовжувати уважно стежити за наслідками продовження агресії російської федерації проти України;

16.2. розглянути питання щодо організації конференції в Україні за участю національних парламентів держав-членів Ради Європи з метою обговорення потреб української влади та народу, включаючи громадянське суспільство та НУО, підвищення обізнаності та сприяння пошуку рішень;

16.3. підтримати український парламент:

16.3.1. пропонуючи платформу для політичних консультацій, обміну інформацією та спільними діями між структурами Асамблеї та українською делегацією;

16.3.2. вживаючи всіх необхідних заходів для того, щоб члени української делегації могли брати активну участь у роботі Асамблеї;

16.3.3. сприяючи підвищенню його інституційної спроможності шляхом надання інформації, досвіду та передової практики;

16.3.4. сприяючи діалогу між українським парламентом та іншими національними парламентами держав-членів Ради Європи;

16.4. підтримувати та робити внесок у роботу Ради Європи у зв'язку з наслідками агресії російської федерації проти України на політичному та оперативному рівні.

17. Асамблея знову заявляє про своє засудження заходів, вжитих російською владою для подальшого обмеження свободи слова і свободи зборів шляхом закриття майже всіх незалежних новинних організацій,

посилення репресій проти громадянського суспільства і неурядових організацій, жорсткого придушення мирних протестів і жорстких обмежень доступу до соціальних медіа. Асамблея також знову засуджує участь білорусі в агресії та визнає повну відповідальність нелегітимного Лукашенка та його режиму за створення умов, що дозволили російській федерації використати білоруську територію та її інфраструктуру для вчинення акту агресії проти України. Асамблея також відзначає активні заходи, що вживаються білоруським громадянським суспільством та опозицією у вигнанні для перешкоджання агресії та надання допомоги Україні.

18. У цьому контексті Асамблея:

18.1. нагадує в контексті білорусі про резолюцію 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 14 грудня 1974 року, в якій агресія визначається наступним чином: "Дія держави, яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження іншій державі, використовувалася такою іншою державою для здійснення акту агресії проти третьої держави";

18.2. вирішила активізувати свою взаємодію з білоруським та російським громадянським суспільством, правозахисниками, незалежними журналістами, науковими колами та демократичними силами, що поважають цінності та принципи Організації, включаючи територіальну цілісність суверенних держав-членів;

18.3. вирішила вивчити можливості регулярного залучення представників білоруської опозиції до своєї діяльності;

18.4. рекомендує державам-членам Ради Європи створити схеми спрощення візового режиму для білоруського та російського громадянського суспільства, правозахисників, незалежних журналістів, академічних кіл та демократичних сил, які поважають цінності та принципи Організації, включаючи територіальну цілісність суверенних держав-членів.